

NAAR EEN EUROPESE WINSTBELASTING

VERSLAG VAN HET LUSTRUMCONGRES VAN HET FEI

MR. D.E. VAN SPRUNDEL *

1 Inleiding

Op vrijdag 11 juni 2010 vierde het Fiscaal Economisch Instituut van de Erasmus Universiteit Rotterdam (hierna: FEI)¹ zijn veertigjarig bestaan met een lustrumcongres getiteld 'Naar een Europese winstbelasting'.

Tijdens het – grotendeels – Engelstalige ochtendprogramma waren de volgende sprekers aanwezig:

- prof. dr. S. Cnossen;²
- dr. G. Nicodeme;³
- prof. dr. M.P. Devereux;⁴
- prof. dr. J.A.G. van der Geld.⁵

* *Wetenschappelijk medewerker/promovendus verbonden aan het Fiscaal Economisch Instituut van de Faculteit der Economische Wetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam en daarnaast werkzaam als Senior Manager Tax bij Ernst & Young Belastingadviseurs LLP.*

1 *Zie ook de website www.feiv.nl/lustrum.*

2 *Werkzaam als hoogleraar bij de Economische Faculteit van de Universiteit van Pretoria en het Centraal Plan Bureau. Daarnaast is Cnossen emeritus hoogleraar aan de Universiteit van Maastricht en de Erasmus Universiteit Rotterdam.*

3 *Werkzaam bij de Europese Commissie en onder andere verbonden aan het Instituut voor Europese Studies en aan de Solvay Brussels School of Economics and Management aan de Vrije Universiteit van Brussel. De heer Nicodeme sprak op persoonlijke titel.*

4 *Werkzaam als directeur van de Oxford University Centre for Business Taxation en professorial fellow aan het Oriël College. Daarnaast is hij onder andere verbonden als research director aan het European Tax Policy Forum en research fellow aan het Instituut voor Fiscale Studies, CESifo en het Centre for Economic Policy Research.*

5 *Werkzaam als hoogleraar belastingrecht aan de Universiteit van Tilburg en lid van het dagelijks bestuur van het Fiscaal Instituut Tilburg.*

Het congres werd voorgezeten door prof. dr. P. Kavelaars.⁶ Na een woord van welkom en enkele inleidende woorden van de voorzitter, waarbij hij onder andere aangaf verheugd te zijn dat bij het congres nagenoeg alle Nederlandse universiteiten waar Fiscaal Recht of Fiscale Economie wordt onderwezen vertegenwoordigd waren, begon hij met de feitelijke opmerking dat het internationale handelsverkeer alleen maar toeneemt en plaatste hij het onderwerp van de dag in het Europeesrechtelijke kader. Zo merkte Kavelaars op dat ondanks dat door het unanimitieitscriterium, zoals opgenomen in het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (hierna: VWEU),⁷ de voortgang van Europa zeer geleidelijk gaat, het belang van Europa en het aantal geconstateerde marktverstoringen alleen maar toeneemt. Als voorbeelden noemde hij onder andere de arresten *Bosal Holding*,⁸ *Marks & Spencer*⁹ en – meer recent – *X Holding*.¹⁰

Tevens gaf hij aan dat de Europese winstbelasting een enorme vlucht leek te krijgen door de mogelijke invoering van de Common Consolidated Corporate Tax Base (hierna: CCCTB),¹¹ maar dat er inmiddels weinig voortgang lijkt te zijn. Desalniettemin zou het rapport 'A New Strategy for the Single Market' zoals voormalig EU-commissaris Monti dit onlangs aan de voorzitter van de Europese Commissie, de heer Barroso, heeft aangeboden weer een nieuwe impuls kunnen zijn, aangezien twee van de aanbevelingen uit het rapport zijn dat er een gezamenlijke grondslagdefinitie voor de vennootschapsbelasting dient te

6 *Werkzaam als hoogleraar Fiscale Economie, Faculteit der Economische Wetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, directeur van het Wetenschappelijk Bureau Deloitte Belastingadviseurs Rotterdam, alsmede directeur van het FEI en secretaris van de Stichting Europese Fiscale Studies.*

7 *Art. 115 VWEU.*

8 *HvJ EG 18 september 2003, zaak C-168/01.*

9 *HvJ EG 13 december 2005, zaak C-446/03.*

10 *HvJ EU 25 februari 2010, zaak C-337/08.*

11 *Zie over dit onderwerp bijvoorbeeld het themanummer 'CCCTB', MBB 2008, nr. 11.*

komen; en dat voortgang met het werk van de code of conduct voor ondernemingsbelastingen dient te worden gemaakt.¹² Hierna startte de heer Cnossen zijn betoog over de stelsels van winstbelasting.

2 Stelsels van winstbelasting

Teneinde de dag in een bredere context te plaatsen, beantwoordde Cnossen allereerst ter inleiding de vraag waarom vennootschappen worden belast. Hij gaf aan dat van oudsher vennootschappen worden belast om buitenlandse investeringen in de heffing te betrekken (bronbelasting), om vermogenswinsten te belasten (lastiger om dit op aandeelhoudersniveau te doen), om zuivere winsten te belasten (zonder economische verstoring) en om te voorkomen dat natuurlijke personen belastingheffing proberen te ontlopen door gebruik te maken van een rechtspersoon. In aanvulling hierop heft een land ook

**'Hoewel de
marktverstoringen echt zijn,
zijn deze volgens Cnossen
niet zo groot
als soms wordt gedacht'**

omdat andere landen dat eveneens doen (anders kapitaalverschuivingen) en vanwege het zogenoemde Willie Sutton-argument:¹³ daar zit het geld! Deze traditionele argumentatie is echter onder andere door de behandeling van rente achterhaald. Dientengevolge is het noodzakelijk een bredere visie te ontwikkelen en hiertoe dienen diverse (deel)vragen te worden beantwoord, zoals de grondslag voor vennootschapsbelasting (welk winstbegrip?, rendement op eigen en vreemd vermogen?), waar dient deze te worden belast (bron- of woonplaatsbeginsel?) en wat is de relatie met de inkomstenbelasting (uitgekeerde versus gereserveerde winsten en hoe verhoudt ondernemingsinkomen zich tot kapitaalinkomen?).

Na bovenstaande vragen uitgebreid te hebben toegelicht, kwamen de mogelijke vormen van vennootschapsbelasting aan bod; een vorm die op het inkomen is gebaseerd (*income based*) en een die op de cashflow ziet (*cashflow based*); bij de eerste vorm wordt een normaal rendement op het eigen vermogen in de grondslag meegenomen en bij cashflow based wordt naar zuivere winsten gekeken. Op haar beurt wordt de income-based benadering onderverdeeld in het klassieke stelsel, het stelsel van (volledige) integratie en het verrekeningsstelsel.¹⁴ Bij het klassieke stelsel worden – zoals bekend – uitgekeerde en gereserveerde winsten belast, waarbij diverse verstoringen zich voordoen.¹⁵ Schuld wordt in dit systeem bijvoorbeeld niet als risicovol gezien, hetgeen na de *credit crunch* kan worden betwijfeld. Hoewel de marktverstoringen echt zijn, zijn deze volgens Cnossen niet zo groot als soms wordt gedacht. Bij het volledige integratiestelsel zijn de maximale inkomsten- en vennootschapsbelastingtarieven gelijk en de gedeeltelijke variant kan nog eens in een imputatie-, split rate¹⁶ en dividendaftrek-systeem¹⁷ worden verdeeld. Kort en goed kunnen deze systemen volgens Cnossen uiteindelijk hetzelfde effect hebben. Ook in het verrekeningsstelsel worden diverse varianten onderkend; het duale inkomensbelastingstelsel – kapitaalinkomen wordt gescheiden van arbeidsinkomen – en de *Comprehensive Business Income Tax* (hierna: CBIT) waarbij rente niet in aftrek komt. Ter afsluiting van dit subonderdeel komt de cashflow-based benadering aan de orde, inclusief alle problemen die bij dit systeem spelen.¹⁸ Als voorbeeld wordt het ACE-systeem besproken, dat ook in de discussie over de defiscalisering van rente naar aanleiding van het artikel van de drie professoren¹⁹ als alternatief werd genoemd²⁰ en tevens in het rapport van de Studiecommissie Belasting-

12 Zie M. Monti, *A New Strategy for the Single Market (rapport)*, par. 3.5, 9 mei 2010.

13 William 'Willie' Sutton (30 juni 1901–2 november 1980) was een beruchte Amerikaanse bankovervalleur. Eén van zijn bekende uitspraken is 'Go where the money is... and go there often.'

14 Zie bijvoorbeeld S. Cnossen, 'Grondslagen en stelsels van vennootschapsbelasting in de EG', *MBB* 1979, blz. 281.

15 Hierbij kan worden gedacht aan de inrichting van de onderneming, financieringsvormen, dividendbeleid en effectieve belastingtarieven voor activa, industrieën, risiconiveaus en timingverschillen.

16 Bij deze variant is het tarief op uitgekeerde winsten lager dan het tarief op gereserveerde winsten.

17 Hierbij wordt de uitkering van dividend hetzelfde behandeling als dat van rente.

18 Enkele problemen bij de cashflow based benadering zijn de onzekere economische effecten, grote politieke obstakels en het feit dat winstgevendende bedrijven zwaar worden belast.

19 F.A. Engelen, H. Vording en S. van Weeghel, 'Wijziging van belastingwetten met het oog op het tegengaan van uitholling van de belastinggrondslag en het verbeteren van het fiscale vestigingsklimaat', *WFR* 2008/891.

20 'Defiscalisering rente' CPB-notitie van 25 november 2008, 2008/50, blz. 4, <http://www.minfin.nl/dsresource?objectid=60940&type=pdf>.

stelsel onder leiding van Van Weeghel²¹ werd besproken. Bij het Allowance for Corporate Equity (hierna: ACE) systeem wordt ook op eigen vermogen een aftrek toeestaan voor het normale, risicovrije rendement.

Alvorens aan te geven wat Cnossen de meest toepasselijke vennootschapsbelasting vond, gaf hij nog een overzicht van de diverse systemen binnen Europa. Samengevat zijn de algemene overeenkomsten binnen Europa grofweg dat kapitaal- en arbeidsinkomen apart worden belast en kapitaal in de regel tegen lagere tarieven. Verder worden uitkeringen zwaarder belast dan niet-uitgekeerde winsten en is inbound kapitaal veelal vrijgesteld van belasting. De 'nieuwe lidstaten'²² hebben in de regel fiscale prikkels door versnelde afschrijving en een vrijstelling van rente. Cnossen sloot vervolgens zijn betoog af met een groot aantal conclusies en aanbevelingen, waarvan de belangrijkste is dat de verandering vanuit de lidstaten dient te komen (bottom-up) in plaats van van hogerhand opgelegde regelgeving aangezien de lidstaten verschillende activiteiten hebben en het proces geleidelijk dient te geschieden.

3 Europese samenwerking

Ter inleiding schetste de heer Nicodeme het institutionele en juridische raamwerk van de Europese samenwerking. Deze samenwerking is op het gebied van de directe belasting²³ zeer beperkt, aangezien de Europese Unie beperkte bevoegdheden heeft,²⁴ geen directe heffingsrechten en slechts beperkte juridische middelen tot haar beschikking heeft, zoals het aanpakken van steunmaatregelen,²⁵ non-discriminatie,²⁶ een waarschuwing door de Europese Commissie als een lidstaat de globale richtsnoeren voor het economische beleid niet volgt of de goede werking van de economische en monetaire unie in gevaar dreigt te brengen,²⁷ bepaalde specifieke acties bij

verstoring van sociaal beleid²⁸ en het instellen van een infractieprocedure.²⁹ Bovendien dienen beslissingen binnen Europa unaniem te geschieden.³⁰ Desalniettemin neemt de economische integratie toe door het aanpakken van de schadelijke belastingconcurrentie ('*harmful tax competition*') en het feit dat de belasting meer naar niet-verplaatsbare factoren wordt verschoven. De Europese lidstaten dienen volgens Nicodeme onder andere samen te werken, omdat belastingconcurrentie de heffing op kapitaal nadelig beïnvloedt en vanwege het feit dat 27 verschillende belastingssystemen tot hoge administratieve kosten en dubbele belastingen leiden. Lidstaten dienen dan ook te streven naar het tot stand brengen van een interne markt³¹ en het garanderen van het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal, vestiging en burgers,³² zoals eveneens meerdere malen door het HvJ EU is bevestigd. Hiertoe hebben de lidstaten de verdragen betreffende (de werking van de) Europese Unie (primaire bron) gesloten, zijn er verordeningen, richtlijnen en beschikkingen (secundaire bron) en aanbevelingen, mededelingen en gedragscodes (soft law) waar ze zich aan moeten houden en wijst het HvJ EU regelmatig arrest. Ook zou volgens Nicodeme de wetenschap zich meer moeten laten gelden.

'Nicodeme bepleitte eveneens een verandering van de grondslag en het efficiënter innen van belastingen'

Alvorens nog enkele voorbeelden op het gebied van Europese coördinatie te adresseren, zoals de hernieuwde spaarrenterichtlijn, legde hij enkele onderzoeksresultaten voor. Uit deze resultaten bleek dat Europa een 'low tax area' is en dat de statutaire vennootschapstarieven in Europa zijn gedaald, niet alleen door de komst van de 'nieuwe' lidstaten, terwijl de belastingopbrengsten zelfs licht zijn gestegen (resultaten van na de financiële crisis waren nog niet bekend). Het gemiddelde statutaire tarief bedraagt in 2010 23,21% hetgeen hoger is dan de tarieven die bijvoorbeeld statutair in de BRIC-landen³³ (behalve

21 Rapport Studiecommissie Belastingstelsel, *Continuïteit en vernieuwing, een visie op het belastingstelsel*, 7 april 2010, <http://www.minfin.nl/dsresource?objectid=80021&type=org>.

22 Dit zijn de lidstaten die na 1 mei 2004 tot de Europese Unie zijn toegetreden.

23 Voor de omzetbelasting, accijnzen en de overige indirecte belastingen is de Europese coördinatie beter mogelijk, zie art. 110-113 VWEU.

24 Zie art. 5 VWEU waarin het beginsel van bevoegdheidstoedeling (tweede lid), het beginsel van subsidiariteit (derde lid) en evenredigheid (vierde lid) zijn opgenomen.

25 Art. 107 VWEU.

26 Art. 18 VWEU.

27 Art. 121 VWEU, met name het vierde lid.

28 Art. 151, 153 en 192 VWEU.

29 Art. 258 VWEU e.v.

30 Art. 115 VWEU.

31 Art. 26 VWEU.

32 Art. 28, 45, 56, 63, 49 en 21 VWEU.

33 Definitie van de 'opkomende' landen Brazilië, Rusland, India en China.

Rusland), Amerika, Japan en Zuid-Afrika gelden. Verder bevindt Nederland zich aan de bovenkant van de middenmoot in Europa als er naar het statutaire tarief wordt gekeken. Zekerheidshalve benadrukte hij dat de onderzoeken zagen op de statutaire tarieven en niet op de effectieve tarieven.

Tot slot eindigde Nicodeme zijn betoog met de belangrijkste uitdagingen voor de komende jaren. Deze zijn het afschaffen van specifieke belastingobstakels, de noodzaak van fiscale consolidatie en de nieuwe doelstellingen voor Europa in 2020 ('*smart, sustainable and inclusive growth*' – ter opvolging van de Lissabon strategie die kort en goed zag op het worden van de meest concurrerende (kennis)economie in 2010), zoals ook verwoord in het Monti rapport.³⁴ Andere uitdagingen/bedreigingen zijn de kwaliteit van de financiële huishouding van een aantal lidstaten (staatsschulden en tekorten zijn toegenomen) en de exit strategie ten gevolge van de maatregelen van de financiële crisis. Volgens Nicodeme is het bedenken van oplossingen niet eenvoudig. Zo is uit onderzoek van De Mooij en Ederveen (2006)³⁵ gebleken dat de elasticiteit bij financiële directe investeringen ongeveer -3 bedraagt.³⁶ Tevens is gebleken dat een verschuiving heeft plaatsgevonden: indirecte belastingen worden veelal verhoogd en op de arbeidsmarkt worden ook maatregelen genomen. Nicodeme bepleitte eveneens een verandering van de grondslag (schrappen van bepaalde uitgaven) en het efficiënter innen van belastingen. Daarnaast zou – om de effecten op de economische groei te minimaliseren – de belastingheffing moeten worden verschoven naar activa, consumptie (btw) en milieumaatregelen.

4 De behandeling van eigen en vreemd vermogen

Als de op één na laatste spreker tijdens de ochtendsessie mocht de heer Devereux de behandeling van eigen en vreemd vermogen – met name vanuit het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten bezien – behandelen. Voordat hij antwoord gaf op de vraag wat vreemd en wat eigen vermogen nu eigenlijk is, schetste hij het macro-economische kader. Hierbij beantwoordde hij vragen zoals waarom landen vreemd en eigen vermogen verschillend behandelen, of en in welke mate ze hierin slagen, dit uit moet maken, dit onderscheid houdbaar is en of er alternatieven bestaan.

Kort samengevat geeft vreemd vermogen het recht om het geld met voorrang voor het eigen vermogen te verhalen, waarbij de schuld (tenzij in geval van faillissement) vaststaat. Daarnaast hebben vreemdvermogenverstrekkers in de regel geen zeggenschap, terwijl dit voor eigenvermogenverstrekkers wel het geval is. Een financieringsvorm die een aantal van deze eigenschappen heeft, is een hybride. Zo noemde hij de preferente aandelen (echter geen betaling als er onvoldoende geld is), convertibles (hangt af van de vorm) en bepaalde voorwaarden in een leningsovereenkomst die de vreemd vermogen verschaf-

'Volgens Devereux rechtvaardigen deze elementen echter geen fiscaal onderscheid'

fers een bepaalde mate van invloed geven. Volgens Devereux rechtvaardigen deze elementen echter geen fiscaal onderscheid. Wel zou een mogelijke reden kunnen zijn dat er onderscheid wordt gemaakt tussen uitgekeerde en gereserveerde winsten en dat het lastig is om natuurlijke personen te belasten in geval de winsten niet worden uitgekeerd. Bovendien zijn rentebetalingen vergoedingen voor het lenen van geld, maar waarom krijgen aandeelhouders dan geen tegemoetkoming? Hij vervolgde zijn betoog met het stellen en beantwoorden van vele andere vragen, zoals waarom vennootschappen überhaupt worden belast en waarom (internationaal) buitenlandse investeerders anders behandeld zouden moeten worden? Hierna maakte hij een uitstapje naar de financiële regelgeving die stabiliteit dient te waarborgen.

Voordat Devereux zijn belangrijkste conclusies weergaf, lichtte hij toe hoe de Engelse³⁷ en Amerikaanse³⁸ rechtbank interest definiëren. Ook beantwoordde hij zijn vraag dat het verschil tussen vreemd en eigen vermogen uitmaakt voor de welvaartskosten, maar dat dit lastig is te meten. Te veel vreemd vermogen kan tot betalingspro-

34 M. Monti, *A New Strategy for the Single Market*, 2010.

35 R.A. de Mooij en S. Ederveen, *Corporate tax elasticities: a reader's guide to empirical findings*, 2006.

36 Een elasticiteit van -3 betekent dat bij een verhoging van het vennootschapsbelastingtarief van 1%, de investeringen ongeveer 3% afnemen.

37 Rente is de betaling voor het gebruik van geld. Er is grofweg geen sprake van rente als deze variabel is en afhankelijk is van onderliggende activa.

38 Dit onderscheid hangt in de regel af van elf tot zestien kenmerken, zoals de naam van het instrument, looptijd, rente, wijze van terugbetaling, kapitalisatie van de vennootschap, de (on)mogelijkheid om financiering van buitenaf te krijgen, rangorde en waar de gelden voor worden gebruikt.

blemen leiden, maar renteaftrek wordt in het algemeen niet als de belangrijkste factor voor de financiële crisis gezien. Verder merkte hij op dat internationaal gezien de meeste landen *inbound* dividenden vrijstellen, maar rente belasten. Hierdoor kunnen vennootschappen kiezen waar ze worden belast! Zowel nationaal en internationaal kunnen er derhalve diverse problemen en arbitragemogelijkheden ontstaan. Tevens constateerde hij dat politiek gezien een onderscheid niet te handhaven is, mits er een eensluidende definitie komt.

Vervolgens besprak hij een aantal opties, zoals ACE (ook aftrek voor ter beschikking gestelde vermogen), het versmallen van de grondslag (minder inkomsten of tarief omhoog?), CBIT (geen renteaftrek) en renteontvangsten bij banken niet belasten (alleen nu zeer lastig). Hierbij merkte hij op dat ACE en CBIT de omvang van de schulden verminderen, maar een keuze invloed heeft op de welvaart. Tot slot concludeerde Devereux dat het onderscheid in de fiscale behandeling van vreemd en eigen vermogen moeilijk verdedigbaar is en tevens tot hogere schulden leidt met alle risico's van dien. Hij roept dan ook op tot internationale coördinatie.

5 De ondernemingswinstbelasting

De heer Van der Geld begon zijn presentatie met het leggen van het historische verband tussen het onderwerp van zijn betoog, de ondernemingswinstbelasting (hierna: OWB), en zijn universiteit. Zo noemde hij Van Dijk, Essers en Rijkers als personen die – mede namens de Universiteit van Tilburg (en haar rechtsvoorgangers) – ruime aandacht hebben besteed aan dit onderwerp.³⁹ Helaas diende te worden geconstateerd dat de wetgever en de praktijk minder enthousiast zijn.

Kort samengevat komt de OWB erop neer dat deze belasting wordt verrekend met de verschuldigde inkomsten-

belasting in geval van een onttrekking door een ondernemer die onderworpen is aan inkomstenbelasting of een uitkering van winst indien deze aan een aandeelhouder wordt uitgekeerd. Dientengevolge resulteert de OWB in een volstrekt neutrale situatie en maakt het om fiscale redenen niet meer uit welke rechtsvorm wordt gekozen.

'Van der Geld beargumenteerde dat een OWB prima als Europese belasting kan fungeren'

Verder merkte Van der Geld op dat de financiering met vreemd of eigen vermogen eveneens neutraler kan geschieden. Alvorens naar de nadelen van de OWB te kijken, noemde hij nog de volgende andere voordelen op; winstinkomen kan de aparte behandeling krijgen die het verdient (zonder dat ondernemers worden bevoordeeld als dat onnodig is),⁴⁰ dubbele belasting op kapitaal wordt (voor de niet-aanmerkelijkbelanghouders) afgeschaft en de OWB spoort met de rechtsgrondslag voor een aparte winstbelasting. Als nadelen – die volgens hem minder van gewicht waren, want deze zijn oplosbaar bij een juiste vormgeving – noemde hij de administratieve problemen (belang van boekhouding neemt alleen maar toe) en internationale problemen omdat verrekeningssystemen over de grens vaak naar discriminatie neigen.

Nadat Van der Geld de grote lijnen van de OWB had geschetst, beargumenteerde hij dat een OWB prima als Europese belasting kan fungeren. Bovengenoemde voordelen en nadelen gelden ook als de OWB een Europese winstbelasting zou worden. Zijns inziens bestaan er veel misverstanden over elke vorm van Europese winstbelasting; een eenheidsworst met betrekking tot de effectieve tarieven en de opbrengst blijft op EU niveau. De specifieke aspecten van de OWB als Europese winstbelasting zijn dat het wenselijk is dat de OWB forfaitair in de inkomstenbelasting wordt verrekend en met betrekking tot de verdeling van de opbrengsten over de lidstaten dienen deze te kloppen (of in dezelfde mate te verschillen)!

Vervolgens merkte Van der Geld op dat hij een sterke voorstander is van Europa. De burger wil graag dat alles goed geregeld is en het maakt hem niet uit welke

39 Zie bijvoorbeeld een tweetal rapporten voor de belastingstudiegroep van het Katholiek Verbond van Werkgeversvakverenigingen door J.E.A.M. van Dijk en W.L.G.S. Hoefnagels, *Hervormingen van de belastingheffing van ondernemingen, 1960, en Grondslagen van de belastingheffing van ondernemingen, 1964*, P.H.J. Essers, *Knelpunten bij de hervorming van de belastingheffing van ondernemingen*, Deventer: Kluwer 1992, A.C. Rijkers, *Rapport inzake een variant van de ondernemingswinstbelasting*, bijlage 2 bij het advies inzake een ondernemingswinstbelasting, 's-Gravenhage: Raad voor het midden- en kleinbedrijf 1995, en, meer recent, maar niet van de Tilburgse universiteit, S.J. Mol-Verver, *De ondernemingswinstbelasting: een zoektocht naar een rechtsvormneutrale wijze van winstbelasting (Fiscaal-wetenschappelijke reeks nr. 10)*, Amersfoort: Sdu 2008.

40 Volgens Van der Geld worden ondernemers bijvoorbeeld door de successievrijstelling en de MKB-winstvrijstelling bevoordeeld.

bestuurslaag dat regelt. Daarentegen willen nationale politici in de regel bij voorkeur niet dat hun nationale soevereiniteit (en rol) wordt beperkt. Zo illustreerde hij dat de huidige financiële markten feilloos aantonen wat het probleem is. Een te vormen Verenigde Staten van Europa kan en moet ook het democratische tekort oplossen. Volgens hem zijn het dus echter de nationale politici die belemmeren en zijn er diverse misverstanden, zoals dat alles dan op EU-niveau wordt beslist en dat de EU synoniem is voor bureaucratie. Ook hier zou de OWB een goed alternatief zijn, temeer omdat hij van mening is dat de OWB aan alle economische en juridische uitgangspunten voldoet waaraan een belastingsysteem zou moeten voldoen. De CCCTB zou zelfs parallel aan de OWB kunnen worden ingevoerd.

6 Middagprogramma: parallelsessies

Tijdens het middagprogramma spraken de in kleinere groepen verdeelde deelnemers – vooraf hadden zij hun voorkeur doorgegeven – in parallelsessies over de mogelijke ontwikkelingen rond het midden- en kleinbedrijf, multinationale ondernemingen en heffingen rond (ondernemings)kosten. Bij iedere sessie werd het te bespreken onderwerp ingeleid waarna over een aantal stellingen kon worden gediscussieerd. Deze stellingen waren gedurende de afgelopen maanden al op de website geplaatst.

Omdat het niet mogelijk is alle sessies in detail in dit verslag te verwerken, verwijs ik kortheidshalve naar de inhoud van de website van het FEI waar nagenoeg alle presentaties van het ochtend- en middagdeel zijn te vinden; slechts de presentatie van de heer Nicodeme ontbreekt (sprak op persoonlijke titel). Tevens zal in het najaar een bundel verschijnen waar diverse papers van de sprekers zijn opgenomen.

7 Slotdebat en afsluiting

Na de bijdragen van de ochtendsprekers en de middagsessies vond er aan het eind van de middag onder leiding van prof. dr. R.A. de Mooij een slotdebat plaats. Aan de hand van een aantal prikkelende stellingen die betrekking hadden op het ochtendgedeelte (Is de CCCTB wenselijk in Europa?; Hoe kan het onderscheid tussen vreemd en vermogen worden afgeschaft?; Een neutrale ondernemingswinstbelasting?; Belasten van kapitaalkomen en liquide middelen?) was al snel sprake van een levendige discussie. Zo werd beargumenteerd of er twee systemen voor ondernemingen zouden moeten komen; één voor het MKB en één voor multinationals en of het CBIT of ACE-systeem de voorkeur zou moeten krijgen.

Tot slot eindigde voorzitter Kavelaars de dag met een aantal conclusies waarbij – mede gezien het feit dat het onderwerp van de congresdag niet positiefrechtelijk is – de belangrijkste constatering was dat het trekken van eenduidige conclusies vanuit wetenschappelijk oogpunt lastig is aangezien de wetenschappers bepaald niet op een lijn zitten ten aanzien van de meeste vraagstukken rondom een Europese vennootschapsbelasting. Het is in ieder geval wel duidelijk geworden dat er voor het FEI – en voor andere fiscale onderzoeksinstituten – nog genoeg fiscale ontwikkelingen zullen komen die de dagelijkse praktijk zullen beïnvloeden.